

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

JOŽE HLEBŠ: FILOZOFIJA NARAVE

Podatki o knjigi

- Naslov: Filozofija narave. Filozofska kozmologija
- Avtor: ddr. Jože Hlebs
- Recenziji: prof. dr. Edvard Kovač OFM, akad. dr. Peter Gosar
- Urednik: Jože Faganel
- Cena: 35,00 €
- Velikost: 165 mm x 235 mm
- Vezav: mehka z zavih
- Število strani: 456
- ISBN: 978-961-278-276-4
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2016

Kontakt

uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Dialog med naravoslovci in filozofi

Drr. Hlebs v slovenski kulturni prostor postavlja temeljno delo o filozofiji narave, ki ga doslej še nismo imeli. Njegovo izvirno znanstveno-raziskovalno predstavlja novost v filozofskih objavah v slovenskem jeziku, saj zajema celostni pogled na naravo: združuje filozofijo z naravoslovnimi vedami, predstavlja metafizični razmislek, ki so mu za podlago izsledki izkustvene znanosti. Odlično pozna klasično filozofijo kot tudi sodobne mislece, zato jih lahko primerja med seboj in do njih kot do drugih razvije svojo kritično misel. Tako vzpostavi med staro in novo mislijo, tudi med filozofijo in znanostjo, pogovor in debato.

Narava se rada skriva (Heraklit). Razkrivanje njenih skrivnosti je velika pustolovščina. Čim globlje znanost prodira v notranje bistvo narave, toliko bolj skrivnostne so njene brezdanjosti, ki se nam odpirajo. Vsaka posamezna naravoslovno-znanstvena disciplina obravnava samo določen izsek resničnosti, ki ga preučuje s posebnimi, zanjo tipičnimi metodami. Zato tudi ne obstaja neka enotna znanstvena podoba o svetu, ampak imamo različne podobe sveta, ki se z znanstvenim napredkom tudi spreminjajo. Narava kot materialni predmet dopušča veliko število formalnih predmetov, kar pomeni, da dopušča, celo zahteva različne znanosti o naravi – vse odvisno od izbrane metode. Naravoslovje zato lahko imenujemo »uporabo posebnih metod za posebne predmete«. Narava se zato v formalnem vidiku naravoslovja ne izčrpa, se tudi bistveno ne more, pa naj naravoslovna znanost dela še tako velike in pomembne korake. Izredno bogati uvidi naravoslovja še posebej izzivajo iščočega duha, da natančneje pogleda v neizmerne globine narave, da bi jo tudi filozofsko dojel.

Filozofija narave pa je »splošna« veda. Tu ne gre za to ali ono posebno področje narave, pač pa se misel vrti okoli tistih temeljnih vidikov, ki so lastni vsej naravi. To pa so notranji bitnostni pravzroki, principi, ki naravo izvirno in prvinsko konstituira. Zanima nas predvsem to, kar »naravo v notranjosti drži skupaj«. V pojavu in preko pojava se izraža neka globlja resničnost, do katere v zadnji posledici prodremo lahko samo z umom. Zato filozofija narave nujno dopolnjuje naravoslovne znanosti in tvori z njimi neko znanstveno celoto.

Dr. Jože Hlebš v svojih idejno smelih korakih primerjav in razmejitev sledi svojemu velikemu vzorniku, slovenskemu antropologu dr. Antonu Trstenjaku. S svojo analizo in s svojimi primerjavami odpira ustvarjanje novega filozofskega govora, ki je podlaga za nadaljnji dialog med filozofijo in izkustveno znanostjo, zato je njegova monografija pomembna tako za slovenski kot tudi za širši evropski miselni prostor.

O avtorju

Ddr. Jože Hlebš, rojen 1938 v Sloveniji, je filozof in naravoslovec (biolog in antropolog). Od l. 1970 živi in deluje v Salzburgu. Študiral je na univerzah v Ljubljani in Salzburgu. V Ljubljani je na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo študiral kemijo (do diplome I. stopnje), na Biotehniški fakulteti pa biologijo, kjer je l. 1967 diplomiral na področju antropologije. Vzporedno s študijem biologije je na Filozofski fakulteti opravil tudi izpite iz kulturne antropologije (etnologije in kulture paleolitskega človeka pri Srečku Brodarju).

Študij biologije je nadaljeval v Salzburgu in l. 1973 doktoriral na Zoološkem inštitutu Univerze v Salzburgu s temo o biologiji in fini strukturi možganov proteusa.

Filozofijo je začel študirati na Teološki fakulteti v Ljubljani ter po opravljenih izpitih pri Antonu Trstenjaku in Janezu Janžekoviču nadaljeval študij na Salzburški univerzi, kjer je na Filozofskem inštitutu (s statusom samostojne filozofske fakultete) pri Teološki fakulteti doktoriral na temo biofilozofije Bernharda Renscha. Do upokojitve l. 2000 je na tem inštitutu deloval kot profesor za področje filozofije narave in filozofije naravoslovnih znanosti. Poleg številnih člankov in razprav s področja filozofije narave naj bodo posebej omenjeni eseji in razprave o filozofiji Janžekoviča, Trstenjaka, Vebra, Bartlja, Maritaina, Kierkegaarda, Heideggerja in Haeckerja ter v obsežnem delu *Christliche Philosophie im katholischen Denken des 19. und 20. Jahrhunderts* (1986–1990) prispevki o filozofiji vzhodne in jugovzhodne Evrope.

Odlomek iz knjige

O nastanku kozmosa

Glede nastanka kozmosa obstajata dva vidika vprašanj. En vidik se nanaša na empirično ugotovljive in merljive pojave, s čimer se omeji na raven naravoslovnega spoznanja. To se osredotoča na vprašanje, kaj se je zgodilo in koliko je bilo to povzročeno po predhodnem. Drugi vidik pa kroži okoli vprašanja, kako se je to, kar se je zgodilo, sploh moglo zgoditi. Končno gre za to, kako so pojavne danosti sveta vključene v neko smiselno razlago celote bivajočega. To pa pomeni, da vprašanje izvora v tem slednjem, filozofskem smislu, ni istovetno z izvorom v smislu naravoslovja, čeprav se vprašanja delno prekrivajo. Naravoslovec mora, če hoče ostati v okviru svoje znanosti, izvor vesolja izvajati iz neke naravoslovno opredeljive danosti, ne glede na to, kako je ta pojmovana (kot materialno polje, energija, »vakuum« itn.). Nasprotno pa filozof nujno išče zadnje vzroke naravne biti, na osnovi katerih lahko razumeva nastanek nečesa. Pri tem bodisi sprejme svet sam kot absolutum – kar je značilnost različnih »izmov« – ali pa je primoran iskati izvor zunaj kozmosa, v absolutni resničnosti. To je vidik aristotelskega pojmovanja narave, ki vsebuje vzročne, finalne in vrednostne kategorije. (Str. 409)